

УДК 378.6:37(477.83)(092)Оршанский:378.011.3-051:62

ПЕТРО АРТЮШЕНКО

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ШКОЛА Л. ОРШАНСЬКОГО З ХУДОЖНЬО-ТРУДОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

У статті охарактеризовано науково-педагогічну школу Л. Оршанського (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка) як самобутній колектив учених, що плідно займається проблематикою художньо-трудової підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Специфікою науково-педагогічної школи визначено: обґрунтування педагогічної системи підготовки вчителів трудового навчання і технологій за спеціалізацією «Декоративно-ужиткове мистецтво» та її методичного забезпечення, створення відповідних алгоритмів художньо-трудової діяльності студентів, розробку та впровадження в діяльності факультетів технологій вітчизняних педагогічних вишів комплексної теми «Теоретико-методичні засади проектування інноваційних педагогічних систем підготовки фахівців у галузі технологічної та професійної освіти», у рамках якої захищено докторські та кандидатські дисертації.

Ключові слова: трудове навчання, технології, науково-педагогічна школа, Л. Оршанський, художньо-трудова підготовка

Постановка проблеми. Важливим сучасним завданням розвитку наукового потенціалу України є збереження традицій видатних і відомих наукових колективів та стимулювання інтеграції науки й освіти у перспективних науково-педагогічних школах. Такі школи зазвичай є своєрідними центрами наукового співробітництва, поєднання науково-дослідної й навчальної роботи, розробки й впровадження результатів наукової діяльності в практику вищих і загальноосвітніх закладів. Очолювані провідними вченими, ці наукові осередки орієнтуються на своїх лідерів, продукують нові знання, зберігають спадкоємність традицій між різними генераціями дослідників та генетичний зв'язок між поколіннями вчених.

Проблематика розвитку науково-педагогічних шкіл з трудового навчання у вітчизняних науках про освіту нині постає досить актуальною, оскільки загалом задовільним є висвітлення вченими появи ключових ідей, гіпотез, теорій, методів, технологій тощо, але спостережено гостру необхідність системних досліджень, у яких реалізовано було б завдання аналізу специфічної для регіонів України змісту, традицій і досвіду цих творчих дослідницьких колективів.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблематиці феномену наукової школи з середини ХХ століття присвячено низку досліджень учених (П. Анохін, В. Горський, Г. Добров, Б. Кедров, Г. Лайтко, К. Лате, С. Микулінський, С. Хайтун, Ю. Храмов, М. Ярошевський та ін.), у працях яких висвітлені загальні засади функціонування наукових шкіл як дослідницьких колективів та колективних форм наукової творчості.

Значення наукових шкіл для розвитку науки вивчалось в наукознавстві та суспільних науках (А. Антонов, І. Аршавський, Т. Кун, І. Лакатос, Д. Прайс, Н. Семенов, Г. Штейнер та ін.). Наукову школу як наукознавчу категорію було досліджено як у загальноісторичному (В. Корзун, С. Максюкова), так і в соціокультурному контекстах (Н. Лукіна, Е. Ляхович). У педагогічній науці також зроблені спроби висвітлення досвіду творчих дослідницьких колективів (наукові школи А. Богущ, А. Бойко, І. Зязюна, О. Савченко). У працях О. Адаменко, А. Алексюка, В. Вихрущ, Л. Вовк, О. Гнізділової, Н. Дем'яненко, М. Євтуха, С. Золотухіної, О. Любара, Л. Попової, І. Прокопенка, О. Соболевої, Б. Ступарика, О. Сухомлинської та ін.) поняття «наукова школа» розглянуте в контексті висвітлення проблем науково-дослідної роботи у вищих закладах освіти в історико-педагогічному аспекті.

Проте системний аналіз праць учених свідчить, що вони переважно зорієнтовані на фактичний матеріал, опублікований в них дані не висвітлюють динаміку та тенденції розвитку науково-педагогічних шкіл з трудового навчання, тому досвід і специфіка функціонування таких наукових шкіл залишаються недостатньо вивченим з точки зору нових педагогічних реалій.

Метою цієї статті є характеристика здобутків науково-педагогічної школи з художньо-трудової підготовки майбутніх учителів трудового навчання і технологій, створеної професором Л. Оршанським у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка.

Виклад основного матеріалу. Про перші результати наукової школи з художньо-трудової підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка педагогічна спільнота України почула наприкінці 90-х років ХХ ст. Як форма організації колективної дослідницької діяльності науково-педагогічних працівників під керівництвом Л. Оршанського, ця наукова школа одразу ж привернула увагу тим, що визначила оригінальний напрям і програму, об'єднавши спільні наукові погляди і стиль наукової діяльності її виконавців у галузі декоративно-ужиткового мистецтва та етнодизайну. Лідер школи, Л. Оршанський, будучи автором

програмної концепції, заклав підґрунтя для розв'язання чисельних наукових, освітніх і творчих завдань, які впродовж двох десятиліть системно втілюються в життя. У 1984 р. він розпочав педагогічну діяльність вчителем трудового навчання Зимівківської восьмирічної школи Сколівського району Львівської обл.; з 1986 р. працює у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка на посадах: молодшого наукового співробітника (1986 р.), лаборанта (1987 р.), стажиста-дослідника (1987 р.), викладача (1989 р.), старшого викладача (1992 р.), доцента (1996 р.), професора (2011 р.). З 1995 р. – завідувач кафедри технологічної та професійної освіти.

Наукові інтереси Л. Оршанського пов'язані з обґрунтуванням теоретико-методичних засад художньо-трудової підготовки школярів і вчителів трудового навчання (технологій) засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва, що зумовило вибір ним тем кандидатської та докторської дисертацій. Кандидатську дисертацію на тему: «Трудове виховання підлітків у процесі позаурочних занять народними художніми промислами» за спеціальністю 13.00.01 «Теорія та історія педагогіки» захистив у спеціалізованій ученій раді Українського Науково-дослідного інституту педагогіки (1991 р.). Визначним результатом багаторічної відданості проблеми дослідження став захист у спеціалізованій вченій раді Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова докторської дисертації на тему «Теоретико-методичні засади художньо-трудової підготовки майбутніх учителів трудового навчання» (2009 р.). У дисертації вченим теоретично обґрунтовано й експериментально апробовано модель художньо-трудової підготовки майбутніх учителів трудового навчання; розкрито особливості цієї підготовки з урахуванням сучасного стану та тенденцій модернізації професійної педагогічної освіти; визначено закономірності, принципи та концептуальні засади художньо-трудової підготовки майбутніх учителів трудового навчання, її структуру та зміст. Апробування педагогічної технології художньо-трудової підготовки студентів ґрунтувалося на проблемно-пошуковому методі навчання та передбачало використання кредитно-модульної організації навчального процесу; було підтверджено ефективність проектно-технологічної діяльності, традиційних та інноваційних методів, форм організації та засобів навчання, творчого розвитку та формування національної самосвідомості студентів, запропоновано критерії та показники художньо-трудової готовності майбутніх учителів і методику діагностування її рівнів (Оршанський, 2009).

Професора Л. Оршанського вирізняє широта наукових інтересів; учений є автором 220 наукових праць, із яких 6 – монографії. Надає багато уваги підготовці наукових кадрів: серед його учнів – 11 захищених кандидатів педагогічних наук та один доктор педагогічних наук; постійно керує науковою роботою аспірантів. Під його науковим керівництвом упродовж тривалого часу проведено детальне вивчення стану модернізації загальної середньої освіти, рівня забезпечення шкіл спеціалістами відповідного профілю та освітньо-кваліфікаційного рівня, а також створено методичний супровід впровадження педагогічної системи підготовки вчителів трудового навчання, починаючи з першого курсу, за спеціалізацією «Декоративно-ужиткове мистецтво». Для кожної навчальної дисципліни, передбаченої навчальним планом, кафедрою методики та історії народних художніх промислів Дрогобицького державного педагогічного університету під керівництвом Л. Оршанського було розроблено програми, які здобули позитивну експертну оцінку та згодом були затверджені Міністерством освіти і науки України. Паралельно з навчальними програмами викладачами створювалося інформаційно-педагогічне забезпечення (методичні рекомендації, дидактично обґрунтовані переліки об'єктів праці, тематика курсових, дипломних і магістерських робіт), а також необхідна документація, яка передбачала певний алгоритм художньо-трудової діяльності студентів (інструкції з проведення практичних занять, інструкційно-технологічні карти, методичні поради тощо) (Оршанський, 2008).

Із 1995 року науково-педагогічною школою Л. Оршанського у співдружності з кафедрою трудового навчання і креслення Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова було розпочато роботу над науково-дослідною темою: «Прилучення учнів до національної культури засобами декоративно-ужиткового мистецтва у процесі трудового навчання». У межах цієї теми з'ясувався сучасний стан і проблеми викладання декоративно-ужиткового мистецтва у загальноосвітніх школах та позашкільних навчально-виховних закладах, а також проводився дидактичний аналіз та відбір видів декоративно-ужиткового мистецтва, доступних для вивчення різними віковими групами школярів. Одержані дані стали основою навчальних програм із різних видів декоративно-ужиткового мистецтва і методичних рекомендацій щодо їх використання у процесі трудового навчання та на гурткових заняттях. Основним результатом наукового дослідження стало видання перших методичних посібників для вчителів трудового навчання «Художня обробка деревини» (1997 р., автори: Л. Оршанський, П. Зубрицький) та «Народна вишивка» (1999 р., у 3-х частинах, автори: Г. Мельник, Г. Ліщинська-Кравець), опублікування понад 150 наукових праць, підготовка й успішний захист викладачами кафедри Н. Кузан, Л. Савкою, О. Гевко, Г. Мельник, Н. Кардаш дисертаційних досліджень та здобуття ними вченого ступеня кандидата педагогічних наук.

У 1999 році кафедра отримала назву декоративно-ужиткового мистецтва та основ дизайну, а члени наукової школи розпочали дослідження науково-дослідної теми «Педагогічні основи розвитку особистості студента засобами декоративно-ужиткового мистецтва». Її метою стала розробка педагогічної системи розвитку особистості студента засобами декоративно-ужиткового мистецтва та підготовка методичних рекомендацій щодо фахової художньо-трудової підготовки майбутніх учителів трудового навчання.

У 2010 році в результаті реорганізації структурних підрозділів інженерно-педагогічного факультету Дрогобицького ДПУ було утворено кафедру методики трудового і професійного навчання та декоративно-

ужиткового мистецтва; одночасно розпочато роботу над новою науковою темою «Теоретико-методологічні та організаційно-методичні засади художньо-трудової підготовки майбутніх учителів технологій». Вагомими теоретичними і практичними результатами дослідницької діяльності стали:

- розроблені концептуальні засади, науково обґрунтована й апробована педагогічна модель системи творчої художньо-трудової підготовки майбутніх учителів технологій;
- логічно структурований зміст навчання студентів з декоративно-ужиткового мистецтва та етнодизайну;
- відібрані ефективні методи, засоби та форми організації освітнього процесу;
- розроблена педагогічна технологія творчої художньо-трудової діяльності студентів, підґрунтя якої становить проектно-технологічний підхід (Оршанський, Курач, Цісарук & Ясеницький, 2012; Оршанський, 2014; Оршанський, Ліщинська-Кравець, Курач & Олексюк, 2013).

За результатами дослідження аспірантами і здобувачами кафедри захищено кандидатські дисертації:

- В. Цісарук «Методика навчання художньої обробки деревини майбутніх учителів технологій» (захист відбувся 19 лютого 2013 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова.); визначено стан готовності вчителів технологій до навчання школярів у галузі художнього оброблення деревини (Цісарук, 2013);

- О. Білик «Естетичне виховання учнів початкової школи в Японії (друга половина XX – початок XXI століття)» (захист відбувся 25 грудня 2013 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка); розглянуто проблему естетичного виховання дітей у початкових школах Японії (Білик, 2013);

- М. Олексюк «Формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій у процесі вивчення народних художніх ремесел» (захист відбувся 5 листопада 2015 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії); здійснено аналіз проблеми професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів технологій, запропоновано авторський підхід до її вирішення (Олексюк, 2012).

З 2015 року науково-педагогічною школою розробляється науково-дослідна тема «Теоретико-методичні засади проектування інноваційних педагогічних систем підготовки фахівців у галузі технологічної та професійної освіти»; за її результатами захищено одну докторську та дві кандидатські дисертації.

У докторському дослідженні І. Нищак «Методична система навчання інженерно-графічних дисциплін майбутніх учителів технологій» (захист відбувся 1 березня 2017 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова) з'ясовано сутність поняття «професійна компетентність учителя технологій», висвітлено структурні компоненти та функції такої компетентності, проаналізовано стан дослідженості проблеми розвитку технічного мислення особистості, визначено вплив інформаційних технологій на розвиток студентів у процесі графічної підготовки. Дослідником теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови ефективного розвитку технічного мислення студентів засобами інформаційних технологій на заняттях з креслення, подано загальну характеристику комп'ютерних технологій з позиції ефективного розвитку конструкторських здібностей особистості (Нищак, 2017).

У кандидатській дисертації М. Скварок «Професійна підготовка майбутніх інженерів-педагогів до проектування одягу засобами інформаційних технологій» (захист проходив 15 жовтня 2015 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради у Національному університеті водного господарства та природокористування) виділені організаційно-методичні умови здійснення ефективної підготовки майбутніх інженерів-педагогів засобами інформаційних технологій: рівень технічної оснащеності навчального закладу; забезпечення можливості доступу до локальних і глобальних інформаційних мереж; формування у майбутніх інженерів-педагогів інформаційних знань, умінь вчитися за допомогою інформаційних технологій, елементарних навичок програмувати; підготовленість викладачів ЗВО до здійснення навчання студентів з широким використанням типових інформаційних технологій та авторських програмних продуктів; наявність навчально-дидактичного забезпечення (електронно-навчальних програм з усіх навчальних дисциплін підготовки майбутніх інженерів-педагогів, методичних рекомендацій з використання інформаційних технологій у навчальному процесі; організація самостійної роботи майбутніх інженерів-педагогів з використанням інформаційних технологій (Скварок, 2015).

У дисертації М. Марко «Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій у професійній діяльності», захищеній 19 квітня 2018 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради у Мукачівському державному університеті), охарактеризовано структуру готовності студентів до застосування в освітньому процесі навчально-ігрових технологій та запропоновано власне вирішення цієї проблеми (Марко, 2018).

У нинішній час після об'єднання кафедр методики трудового і професійного навчання та декоративно-ужиткового мистецтва і машинознавства та основ виробництва новостворена кафедра технологічної та професійної освіти, на якій базується науково-педагогічна школа професора Л. Оршанського, впроваджує цілісну систему підготовки студентів до викладання декоративно-ужиткового мистецтва в школі, яка включає вивчення історії рідного краю, різних видів мистецтв, оволодіння технікою рисунку, вміннями створювати композиції художніх виробів, втілювати творчий задум у матеріалі, опанування методикою викладання декоративно-ужиткового мистецтва у школі. Водночас цією системою передбачено активне

залучення студентів до творчої художньо-трудової діяльності у проблемних групах із художнього проектування декоративно-ужиткових виробів чи у художньо-прикладних гуртках з практичного втілення розроблених проєктів. Основними завданнями цієї педагогічної системи, крім формування мистецьких, техніко-технологічних і методичних знань, спеціальних умінь і навичок виготовлення декоративно-ужиткових виробів, є розвиток у майбутніх учителів трудового навчання і технологій творчих здібностей, стійкого інтересу до художньо-трудової діяльності, виховання відповідального ставлення до традиційного народного мистецтва, прилучення їх до кращих надбань національної культури (Оршанський, 2014; Оршанський, Курач, Цісарук & Ясеницький, 2012).

Висновок. Отже, значний досвід науково-методичної роботи, набутий професором Л. Оршанським за роки його науково-педагогічної діяльності, органічно поєднується з цілеспрямованістю, наполегливістю, баченням перспектив розвитку національної системи загальної та вищої освіти, готовністю реалізовувати найважливіші завдання професійної підготовки сучасних конкурентоздатних педагогічних кадрів, пропагувати інноваційні педагогічні ідеї, вести за собою колектив учених, яким притаманна працьовитість, високий рівень інтелекту, відповідальність, вимогливість до себе й інших, наполегливість у реалізації поставлених мети і завдань. Водночас використання викладачами, аспірантами, здобувачами оновленого змісту, традиційних й інноваційних методів навчання, форм і засобів організації навчально-виховного процесу забезпечує гармонійний розвиток студентів через стимулювання індивідуальної зацікавленості до творчості в галузі декоративно-ужиткового мистецтва, допитливості, інтересу до широкого кола знань. Високого освітнього ефекту члени науково-педагогічної школи досягають завдяки врахуванню психофізіологічних особливостей кожного студента, його творчих здібностей та інтересу до навчання, використанню нових педагогічних технологій і форм організації навчального процесу, здійсненню переходу від репродуктивного навчання до творчого. Саме за цих педагогічних умов у Дрогобицькому педагогічному університеті імені Івана Франка розвивається самостійна, мобільна й творча особистість учителя трудового навчання і технологій, а дослідницька діяльність викладачів має потужний випереджувальний ефект.

Список використаних джерел

- Білик, О. М. (2013). *Естетичне виховання учнів початкової школи в Японії (друга половина XX – початок XXI століття)*. (Автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01). Дрогобич: Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка..
- Гевко, І. В. (2009). *Конструктивно-технологічні задачі як засіб інтелектуального розвитку учнів 5-7 класів на уроках трудового навчання*. (Дис... канд. пед. наук: 13.00.02). Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний ун-т ім. Володимира Гнатюка.
- Кардаш, Н. В. (2006). *Підготовка майбутніх учителів обслуговуючої праці до організації самостійної роботи учнів у процесі вивчення художніх ремесел*. (Автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.02). Київ: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова.
- Кузан, Н. (2012). *Виховання підлітків на традиціях української народної вишивки*. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І. Франка.
- Ліщинська-Кравець, Г.Л. (2004). *Технологія приготування їжі: навч. посіб. для студентів спец. № 7.010103 «Трудове навчання (обслуговуюча праця)»*. Дрогобич: НВЦ «Каменярь».
- Марко, М. М. (2018). *Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій у професійній діяльності*. (Автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04). Мукачево: Мукачівський держ. ун-т.
- Мельник, Г. М. (2004). *Формування базових професійних якостей в учнів профільних класів на заняттях з народних художніх ремесел*. (Автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02). Київ: Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова.
- Нишак, І. Д. (2017). *Методична система навчання інженерно-графічних дисциплін майбутніх учителів технологій* (Автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02). Київ: Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова.
- Олексюк, М. (2012). *Модель формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій у процесі вивчення народних художніх ремесел*. *Молодь і ринок*, 11, 98-103.
- Оршанський, Л.В. (1991). *Трудовое воспитание подростков в процессе внеурочных занятий народными промыслами*. (Дисс. ... канд. пед. наук). – Київ.
- Оршанський, Л. В., Курач, М.С., Цісарук, В. Ю., Ясеницький, В. Є. (2012). *Технологія деревообробного ремесла: навч. посіб.* Тернопіль : Тернограф.
- Оршанський Л. В. (2014). *Формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій у процесі творчої художньо-трудової діяльності : монографія*. Дрогобич: Видавничий відділ ДДПУ.
- Оршанський, Л. В., Курач, М. С., Ліщинська-Кравець, Г. Л., Олексюк, М. П. (2013). *Художня обробка матеріалів: орнаментика і технологія : навч. посіб. для студентів і педагогів*. Оршанський, Л. В. (Ред). Тернопіль: Тернограф.
- Оршанський, Л. В. (2009). *Теоретико-методичні засади художньо-трудової підготовки майбутніх учителів трудового навчання*. (Автореф. дис.... д-ра пед. наук : 13.00.04). Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.
- Оршанський, Л. В. (2008). *Художньо-трудова підготовка майбутніх учителів трудового навчання: монографія*. Дрогобич: Швидко Друк.
- Савка, Л. В. (2001). *Методика вивчення «Української народної вишивки» вчителями обслуговуючої праці*. (Автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02). Київ: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова.

- Скварок, М. Ю. (2015). *Професійна підготовка майбутніх інженерів-педагогів до проектування одягу засобами інформаційних технологій*. (Автoref. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04). Рівне: Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування.
- Цісарук, В. Ю. (2013). *Методика навчання художньої обробки деревини майбутніх учителів технологій*. (Автoref. дис... канд. пед. наук : 13.00.02) Київ: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова.

References

- Bilyk, O. M. (2013). *Estetychne vykhovannia uchniv pochatkovoї shkoly v Yaponii (druha polovyna XX – pochatok XXI stolittia)* [Aesthetic education of elementary school students in Japan (second half of XX - beginning of XXI century)]. (Avtoref. dys. ... канд. пед. наук : 13.00.01). Drohobych: Drohob. derzh. ped. un-t im. I. Franka.
- Gevko, I. V. (2009). *Konstruktyno-tekhnologichni zadachi yak zasib intelektualnoho rozvytku uchniv 5-7 klasiv na urokakh trudovoho navchannia* [Structural and technological tasks as a means of intellectual development of students 5-7 classes in the lessons of labor training]. (Dys... канд. пед. наук: 13.00.02). Ternopil: Ternopilskyi natsionalnyi pedahohichni un-t im. Volodymyra Hnatiuka.
- Kardash, N. V. (2006). *Pidhotovka maibutnikh uchyteliv obsluhovuiuchoї pratsi do orhanizatsii samostiinoї roboty uchniv u protsesi vyvchennia khudozhnikh remesel* [Training of future teachers of service work for organizing independent work of students in the process of studying artistic crafts]. (Avtoref. dys... канд. пед. наук : 13.00.02). Kyiv: Natsionalnyi pedahohichni universytet imeni M.P. Drahomanova.
- Kuzan, N. (2012). *Vykhovannia pidlitkiv na tradytsiiakh ukrainskoї narodnoї vyshyvky* [Teaching of adolescents in the traditions of Ukrainian folk embroidery]. Drohobych: RVV DDPU im. I. Franka.
- Lishchynska-Kravets, H.L. (2004). *Tekhnolohiia pryhotuvannia yizhi* [Cooking technology]: navch. posib. dlia studentiv spets. № 7.010103 «Trudove navchannia (obsluhovuiucha pratsia)». Drohobych: NVTs «Kameniar».
- Marko, M. M. (2018). *Formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do zastosuvannia navchalno-ihrovykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti* [Formation of the readiness of future primary school teachers to apply educational and gaming technologies in their professional activities]. (Avtoref. dys. ... канд. пед. наук : 13.00.04). Mukachevo: Mukachivskyi derzh. un-t.
- Melnyk, H. M. (2004). *Formuvannia bazovykh profesiinykh yakosti v uchniv profilnykh klasiv na zaniattiakh z narodnykh khudozhnikh remesel* [Formation of basic professional qualities in students of profile classes in classes on folk arts crafts]. (Avtoref. dys. ... канд. пед. наук : 13.00.02). Kyiv: Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova.
- Nyshchak, I. D. (2017). *Metodychna systema navchannia inzhenerno-hrafichnykh dystsyplin maibutnikh uchyteliv tekhnolohii* [Methodical system of training of engineering and graphic disciplines of future technology teachers]. (Avtoref. dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.02). Kyiv: Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova.
- Oleksiuk, M. (2012). *Model formuvannia profesiinoї kompetentnosti maibutnikh uchyteliv tekhnolohii u protsesi vyvchennia narodnykh khudozhnikh remesel* [Model of formation of professional competence of future technology teachers in the process of studying folk arts crafts]. *Molod i rynek*, 11, 98-103.
- Orshanskiy, L.V. (1991). *Trudovoe vospitanie podrostkov v protsesse vneurochnykh zanyatiy narodnyimi promislami* [Labor upbringing of adolescents in the course of extra-curricular occupations by folk crafts]. (Diss. ... канд. пед. наук). – KiYiv.
- Orshanskiy, L. V., Kurach, M.S., Tsisaruk, V. Yu., Yasenytskyi, V. Ye. (2012). *Tekhnolohiia derevoobrobnoho remesla* [Technology of woodworking]: navch. posib. Ternopil : Ternohraf.
- Orshanskiy L. V. (2014). *Formuvannia profesiinoї kompetentnosti maibutnikh uchyteliv tekhnolohii u protsesi tvorchoї khudozhno-trudovoї diialnosti* [Formation of professional competence of future technology teachers in the process of creative artistic and labor activity]: monohrafiia. Drohobych: Vydavnychi viddil DDPU.
- Orshanskiy, L. V., Kurach, M. S., Lishchynska-Kravets, H. L., Oleksiuk, M. P. (2013). *Khudozhnia obrobka materialiv: ornamentyka i tekhnolohiia* [Art processing of materials: ornamentation and technology]: navch. posib. dlia studentiv i pedahohiv. Orshanskiy, L. V. (Red). Ternopil: Ternohraf.
- Orshanskiy, L. V. (2009). *Teoretyko-metodychni zasady khudozhno-trudovoї pidhotovky maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia* [Theoretical and methodical principles of artistic and labor training of future teachers of labor education]: . (Avtoref. dys.... d-ra ped. nauk : 13.00.04). Kyiv: Natsionalnyi pedahohichni universytet imeni M. P. Drahomanova.
- Orshanskiy, L. V. (2008). *Khudozhno-trudova pidhotovka maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia* [Artistic and labor training of future teachers of labor education]: monohrafiia. Drohobych: Shvydko Druk.
- Savka, L. V. (2001). *Metodyka vyvchennia «Ukrainskoї narodnoї vyshyvky» vchyteliamy obsluhovuiuchoї pratsi* [Methodology of studying «Ukrainian folk embroidery» by teachers of service work]. (Avtoref. dys. ... канд. пед. наук : 13.00.02). Kyiv: Natsionalnyi pedahohichni universytet imeni M.P. Drahomanova.
- Skvarok, M. Yu. (2015). *Profesiina pidhotovka maibutnikh inzheneriv-pedahohiv do proektuvannia odiahu zasobamy informatsiinykh tekhnolohii* [Professional training of future engineers-teachers to designing clothing by means of information technologies]. (Avtoref. dys. ... канд. пед. наук : 13.00.04). Rivne: Nats. un-t vod. hosp-va ta pryrodokorystuvannia.
- Tsisaruk, V. Yu. (2013). *Metodyka navchannia khudozhnoї obrobky derevyny maibutnikh uchyteliv tekhnolohii* [Methods of teaching artistic wood processing of future technology teachers]. (Avtoref. dys... канд. пед. наук : 13.00.02) Kyiv: Natsionalnyi pedahohichni universytet imeni M.P. Drahomanova.

ARTYUSHENKO P.

Poltava V. G. Korolenko national pedagogical University, Ukraine

L. ORSHANSKY SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL SCHOOL OF ARTISTIC-LABOR TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF LABOR EDUCATION AND TECHNOLOGIES

The article describes L. Orshansky's scientific-pedagogical school (Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko) as a unique collective of scientists, who fruitfully deals with the problems of artistic and labor training of future teachers of labor education and technologies. The activity of the scientific and pedagogical school is directed by professor L. Orshansky, a considerable experience of scientific and methodological work, which was acquired during the years of scientific and pedagogical activity, is organically combined with the purposefulness, perseverance, vision of the prospects of the development of the national system of general and higher education, readiness to realize the most important tasks of professional training modern competitive pedagogical staff, to lead a team of scientists, which is characterized by diligence, high level of intelligence, responsible u, demanding to themselves and others, perseverance in the realization of the goals and objectives set. Specificity of the scientific and pedagogical school is defined: the substantiation of the pedagogical system of training teachers of labor training and technologies in the specialty «Decorative and applied art» and its methodological support, the creation of appropriate algorithms of artistic and labor activities of students, development and implementation of the activities of the faculties of technologies of domestic pedagogical universities of a complex theme «Theoretical and methodical principles of designing innovative pedagogical systems of training specialists in the field of technological and professional education».

The members of the scientific and pedagogical school have a high educational effect due to the consideration of the psychophysiological features of each student, his creative abilities and interest in learning, the use of new pedagogical technologies and the forms of organization of the educational process. It is under these pedagogical conditions that an independent, mobile and creative personality of the teacher of labor education and technology develops at the Ivan Franko Drohobych Pedagogical University, and the research activity of teachers has a powerful proactive effect.

Key words: labor training, technology, scientific and pedagogical school, L. Orshansky, artistic and labor training.

Стаття надійшла до редакції 19.11.2018 р.